

Izveštaj o financijskom položaju (bilanca) kao temeljno financijsko izvješće

Berisha, Renata

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **RRiF College of Financial Management / RRiF Visoka škola za financijski menadžment**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:198:387490>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Final Examination Papers University of Applied Sciences RRiF - Final Examination Papers and Diploma Papers](#)

**RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT U ZAGREBU
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ ZA RAČUNOVODSTVO I FINACIJE**

Renata Berisha

ZAVRŠNI RAD

**IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU (BILANCA) KAO
TEMELJNO FINANCIJSKO IZVJEŠĆE**

Zagreb, 2019.

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT U ZAGREBU
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ ZA RAČUNOVODSTVO I FINANCIJE

ZAVRŠNI RAD

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU (BILANCA) KAO
TEMELJNO FINANCIJSKO IZVJEŠĆE

Ime i prezime studenta: Renata Berisha

Matični broj studenta: 459/16-R

Mentor: Jasna Vuk, v. pred.

Zagreb, 2019.

NASLOV: IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU (BILANCA) KAO TEMELJNO FINANCIJSKO IZVJEŠĆE

SAŽETAK

Temeljni financijski izvještaji predstavljaju podlogu za analizu poslovanja poduzeća. Oni pružaju isinit prikaz financijskog položaja i uspješnost poslovanja poduzeća. Temeljni financijski izvještaji su: izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobitka i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca) pruža pregled imovine, kapitala i obveza na određeni dan. Račun dobitka i gubitka pokazuje uspješnost poslovanja u određenom razdoblju. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti sastoji se od sveobuhvatne dobiti, što se odnosi na promjene kapitala tijekom razdoblja, te ostale sveobuhvatne dobiti. Izvještaj o novčanim tokovima pokazuje primitke i izdatke novca i novčanih ekvivalenata tijekom određenog razdoblja. Izvještaj o promjenama kapitala prikazuje strukturu kapitala poduzeća i sve promjene na stavkama kapitala. Bilješke uz financijske izvještaje pružaju detaljne informacije o pojedinim stavkama kod svakog izvješća. Postoje razne vrste bilance. Bilanca se sastoji od aktive i pasive. Kod unošenja pozicija u bilancu postoje razni kriteriji kojih se treba pridržavati.

KLJUČNE RIJEČI:izvještaj o financijskom položaju (bilanca), godišnji financijski izvještaj, aktiva,pasiva

TITLE: BALANCE SHEET THE FUNDAMENTAL FINANCIAL STATEMENT

SUMMARY

The basic financial statements are written records that show financial performance of the company. They provide the true position and the performance of the company. The basic financial statements include: statement of financial position or the balance sheet, income statement or profit and loss account, the statement of comprehensive income, cash flow statement, statement of changes in owner's equity or statement of retained earnings and the notes to financial statements. The balance sheet or statement of financial position provides an entire snapshot of the company on the particular date such as company's assets, liabilities and net worth. Income statement or profit and loss account shows the company's revenue and expenses during a particular period. The statement of comprehensive income is a statement that provides the summary of a company's net assets over a given period in time, the changes in company's equity and other comprehensive income. Cash flow statement shows the amount of cash and cash equivalents entering and leaving the company at the particular period. Statement of changes in owner's equity or also known as statement of retained earnings shows the changes in equity throughout an accounting period. Notes to financial statements provide detailed information to a company's operation and financial position of financial statements. There are several balance sheet formats. Balance sheet is composed of assets called active and passive. There are several different criteria which should be adhered to when entering positions in balance sheet.

KEYWORDS: balance sheet, annual financial statements, active, passive

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TEMELJNI GODIŠNJI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI.....	2
2.1. Obveznici sastavljanja financijskih izvještaja	6
2.2. Uljepšavanje financijskih izvještaja.....	6
3. IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU (BILANCA)	8
3.1. Bilanca kao temeljni godišnji financijski izvještaj	8
3.2. Vrste bilance	10
3.3. Bilančna načela	11
3.4. Bilančne promjene	13
4. KRITERIJI UNOŠENJA POZICIJA U BILANCU	18
4.1. Kriterij likvidnosti.....	18
4.2. Kriterij sigurnosti.....	18
4.3. Kriterij ročnosti.....	19
5. SADRŽAJ BILANCE.....	20
5.1. Aktivne bilančne pozicije	20
5.1.1. <i>Potraživanja za upisani a neplaćeni kapital</i>	20
5.1.2. <i>Dugotrajna imovina</i>	22
5.1.3. <i>Kratkotrajna imovina</i>	26
5.2. Pasivne bilančne pozicije.....	28
5.2.1. <i>Kapital i rezerve</i>	29
5.2.2. <i>Dugoročne obveze</i>	30
5.2.3. <i>Kratkoročne obveze</i>	30
6. VERTIKALNA I HORIZONTALNA ANALIZA IZVJEŠTAJA O FINANCIJSKOM POLOŽAJU	31
6.1. Horizontalna analiza	31
6.2. Vertikalna analiza	31
6.3. Primjer bilance trgovačkog društva	31
7. ZAKLJUČAK	36
8. POPIS LITERATURE.....	37
9. POPIS GRAFIKONA, SLIKA I TABLICA	38

1. UVOD

U današnjem svijetu postoji mnogo informacija koje su važne za poslovni uspjeh. Godišnja financijska izvješća veoma su važna za poslovne korisnike te im moraju pružiti istinite i pouzdane informacije o aktivnostima poduzeća.

Glavni cilj uratka je pobliže objasniti Izvještaj o financijskom položaju (bilanca) te kako se koristi i tko ga primjenjuje.

Završni rad sastoji se od teoretskog i praktičkog dijela. U prvom dijelu govori se o temeljnim godišnjim financijskim izvještajima s posebnim osvrtom na Izvještaj o financijskom položaju. Zatim se piše o kriterijima unošenja pozicija u bilancu.

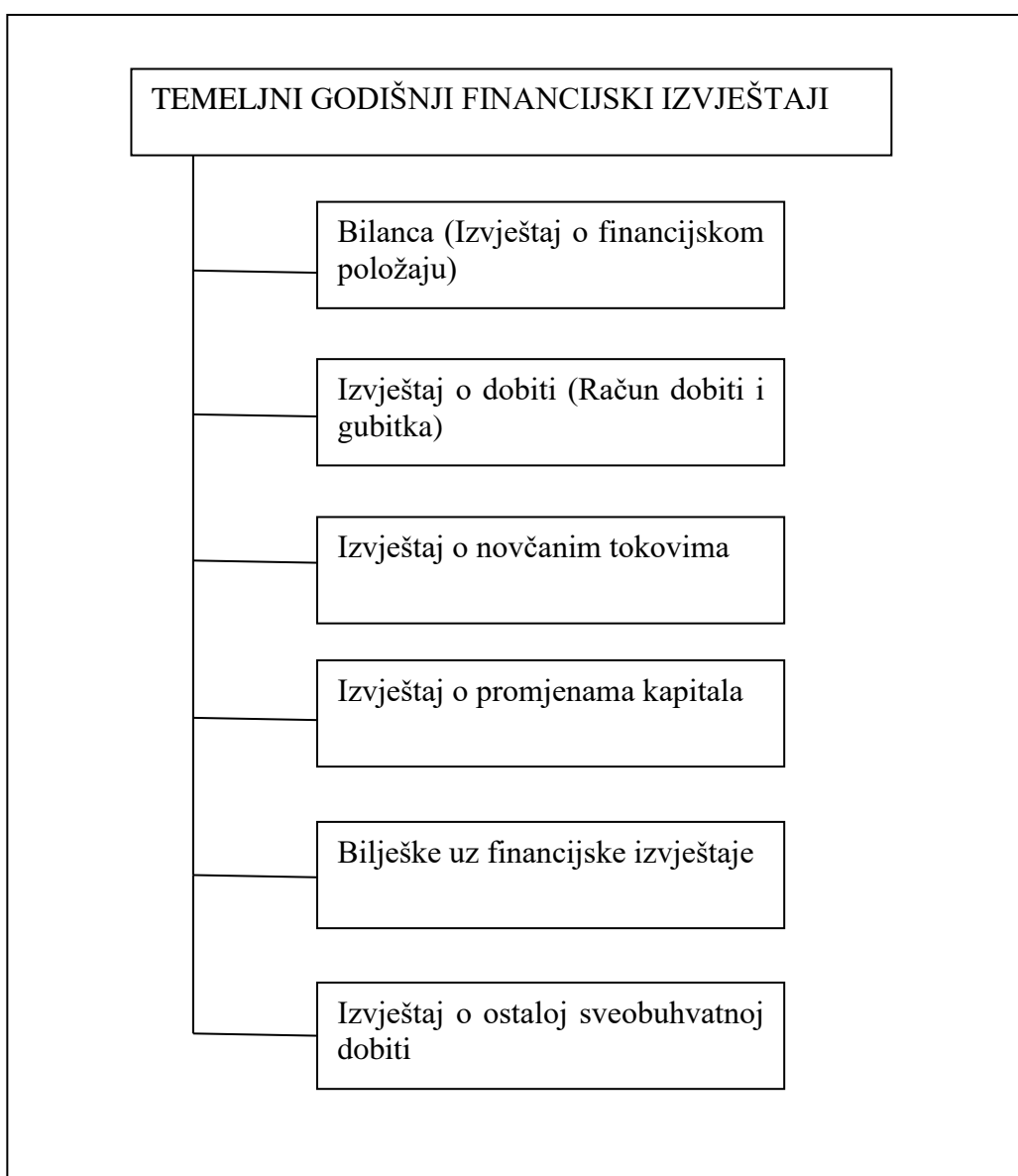
Kroz drugi dio rada opisuje se sadržaj bilance koji se sastoji od aktive i pasive. Uz to, definiraju se aktivne i pasivne bilančne pozicije. Na kraju rada na praktičnom primjeru pobliže se objašnjava bilanca kao temeljno godišnje financijsko izvješće koje su obvezni sastaviti svi poduzetnici bez obzira na veličinu.

2. TEMELJNI GODIŠNJI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

Temeljni godišnji financijski izvještaji služe za analizu poslovanja poduzeća. Oni pružaju istinit i objektivnan prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja poduzeća. Financijski izvještaji daju informacije o poduzetnikovoj imovini, obvezama, glavnici, prihodima i rashodima, ostalim promjenama glavnice te novčanim tokovima.

U skladu s čl. 19. Zakona o računovodstvu (Nar. nov., br. 78/15. – 116/18., dalje: ZOR) temeljne godišnje financijske izvještaje prikazuje sljedeća slika.

Slika 1. Temeljni godišnji financijski izvještaji

Izvor: autor

Izvještaj o financijskom položaju (bilanca) je temeljno godišnje financijsko izvješće koje pruža pregled imovine, kapitala i obveza na određeni dan. Imovina poduzetnika dijeli se na materijalnu i financijsku. Materijalna imovina poduzetnika je sve ono što je oku vidljivo te opipljivo. Materijalnu imovinu čine strojevi, oprema, sirovine i materijali, zalihe gotovih proizvoda, transportna sredstva i dr.

Financijsku imovinu poduzetnika čine prvenstveno novac, zatim potraživanja i financijska imovina. Obveze su sve ono što je poduzetnik obvezan podmiriti, npr. obveze prema dobavljačima, obveze prema radnicima (plaće), obveze za primljene kredite i dr. *Kapital poduzetnika je vlastito ulaganja dioničara kod dioničkih društva, odnosno vlastito ulaganje članova društva kod društva s ograničenom odgovornošću, koje može biti povećano za dobitke ili smanjeno za gubitke poduzetnika.*¹

Izvještaj o dobiti (Račun dobiti i gubitka) je temeljni financijski izvještaj koji pokazuje uspješnost poslovanja u određenom razdoblju. Sastoji se od prihoda, rashoda i rezultata poslovanja. Pojam prihoda označava prodane proizvode i usluge koji su iskazani kao poslovni prihodi, dok su rashodi npr. utrošene sirovine i materijali. Do rezultata uspješnosti poslovanja dolazi kada se od prihoda oduzmu rashodi i porez ako ga je poduzetnik obvezan platiti. Povećanje prihoda utječe na povećanje kapitala. Prihodi se priznaju prema načelu nastanka događaja, što znači da su dobra isporučena te usluge izvršene. Dijele se na redovne i financijske prihode. Redovni prihodi nastaju prodajom proizvoda, robe ili usluga. Financijski prihodi su prihodi od dividendi, kamata, tečajnih razlika, prodaje dionica i sl.

Rashodi dovode do smanjenja kapitala. Priznaju se prema načelu sučeljavanja prihoda i rashoda. Dijele se na poslovne i financijske. Poslovni rashodi nastaju kao posljedica obavljanja djelatnosti (npr. troškovi nabave prodane robe). Financijski rashodi nastaju u nedostatku vlastitog kapitala. To su npr. kamate na kredite, negativne tečajne razlike, vrijednosna usklađivanja financijske imovine, gubici od prodaje dionica, poslovnih udjela i financijske imovine i dr. Poslodavac može ostvariti dobitak i gubitak. Dobitak prije oporezivanja predstavlja pozitivnu razliku između prihoda i rashoda. Dobitak nakon oporezivanja je bruto dobit umanjena za porez na dobit. Stope poreza na dobit:

- *12% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi do 3.000.000,00 kuna, ili*

¹Bešvir, B. (2008) Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o. str.9.

- *18% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi jednaki ili veći od 3.000.000,01kuna.*²

Računovodstveni gubitak je negativna razlika između prihoda i rashoda, odnosno kada su rashodi veći od prihoda.

Izvještaj o novčanim tokovima je temeljni financijski izvještaj koji pokazuje primitke i izdatke novca i novčanih ekvivalenata tijekom određenog razdoblja. Primitci označavaju koliko je od ukupne prodaje naplaćeno a izdatci koliko je od ukupnih troškova plaćeno. Izvještaj o novčanom toku pruža informacije o tome kako se novac troši. Izvještaj o novčanom toku temelji se na novcu i novčanim ekvivalentima. Novac označava novac u blagajni i depoziti po viđenju. *Novčani ekvivalenti su kratkotrajna, visoko likvidna ulaganja koja se mogu brzo konvertirati u poznate iznose novca i podložna su beznačajnom riziku promjena vrijednosti.*³ Izvještaj o novčanim tokovima sastoji se od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti. Poslovne aktivnosti odnose se na proizvodnju i prodaju proizvoda i usluga. To su kratkotrajna imovina odnosno kratkoročne obveze. Investicijske aktivnosti predstavlja dugotrajna imovina. Kapital i dugoročne obveze su financijske aktivnosti. Postoje dvije metode sastavljanja izvješća o novčanom toku, direktna i indirektna metoda. Direktna metoda pruža informacije za procjenu budućih novčanih tokova. Indirektna metoda prilagođava neto dobit za promjene u bilanci, kako bi se izračunao novčani tok od poslovnih aktivnosti.

Izvještaj o promjenama kapitala je financijski izvještaj koji prikazuje strukturu kapitala poduzeća i sve promjene na stavkama kapitala. *Glavnica je kapital poduzetnika odnosno neto-imovina nakon što od ukupne imovine (aktive) odbijemo ukupne obveze poduzetnika iskazane u pasivi.*⁴

Promjene na stavkama kapitala su:

- neto dobit,
- dodatna ulaganja vlasnika,
- visina izglasanih dividendi,
- revalorizacijske rezerve,
- promjene računovodstvenih politika i dr.

² URL:https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dobit.aspx (pristupljeno 17. prosinca 2019.)

³URL:http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/financijsko_racunovodstvo/Izvj%C5%A1taj%20o%20nov%C4%8Danim%20tokovima.pdf (pristupljeno 20. listopada 2019.)

⁴Bešvir, B. (2008) Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o. str.10.

Izveštaj o promjenama kapitala sastavlja se kako bi se prikazalo povećanje ili smanjenje kapitala. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (Nar. nov., br. 95/16.) propisuje strukturu i sadržaj izvještaja o promjenama kapitala.

Bilješke uz financijske izvještaje su temeljni financijski izvještaj koji pruža detaljne informacije o pojedinim stavkama kod svakog izvješća. Bilješke služe za dodatno objašnjenje pojedinih pozicija iz financijskih izvještaja. Pomoću njih korisnici financijskih izvještaja lakše interpretiraju izvješća te su one vrlo bitan izvor informacija. Bilješke su propisani financijski izvještaj kojeg su poduzetnici obvezni sastaviti. *Prema MRS 1 Prezentiranje financijskih izvještaja (točka 112.), Bilješke uz financijske izvještaje sadrže sljedeće informacije:*

- a) informacije o osnovi za sastavljanje financijskih izvještaja i primijenjenim računovodstvenim politikama u skladu s točkama 117. - 124.*
- b) informacije čije objavljivanje nalažu MSFI, a koje nisu objavljene u drugim izvještajima*
- c) dodatne informacije koje nisu prezentirane drugdje u financijskim izvještajima, ali su važne za razumijevanje bilo kojega sastavnoga dijela financijskih izvještaja.⁵ Bilješke koje su kvalitetno sastavljene mogu biti podloga za donošenje budućih poslovnih odluka.*

Izveštaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti obuhvaća dobit ili gubitak razdoblja i ostalu sveobuhvatnu dobit. Kod ovog izvještaja javljaju se dva pojma: ostala sveobuhvatna dobit i sveobuhvatna dobit. Sveobuhvatna dobit obuhvaća sve elemente dobiti ili gubitka i ostale sveobuhvatne dobiti. To su promjene kapitala tijekom razdoblja koje su proizašle iz transakcija, osim onih promjena koje su proizašle iz transakcija s vlasnicima. *Ostala sveobuhvatna dobit dio je sveobuhvatne dobiti koja obuhvaća stavke prihoda i rashoda, uključujući usklade prilikom reklasifikacije, koje se ne priznaju kao dobit ili gubitak kako je propisano ili dopušteno drugim MSFI-jevima (MRS 1, točka 7.).⁶ Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti pruža informacije o dobiti i gubitku te o sveobuhvatnoj dobiti. Ovaj izvještaj može se sastavljati na dva načina: kao jedan izvještaj (Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti) ili kao dva izvještaja (odvojen račun Dobiti i gubitka i drugi izvještaj koji sadrži sastavne dijelove ostale sveobuhvatne dobiti).*

⁵Bakran, D. et al. (2017) Pripreme radnje za sastavljanje financijskih izvještaja za 2017. godinu. Računovodstvo i financije. Zagreb: HZ RIF. str. 16.

⁶ Ibid., str. 8.

2.1. Obveznici sastavljanja financijskih izvještaja

Pravne i fizičke osobe koje su obveznici poreza na dobit dužni su sastavljati financijske izvještaje na način koji je propisan ZOR-om i Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje dužni su sastaviti svi poduzetnici (mikro, mali, srednji i veliki). Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti sastavljaju samo veliki poduzetnici. Izvještaj o novčanim tokovima te izvještaj o promjenama kapitala moraju biti sastavljeni od strane srednjih i velikih poduzetnika.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, mali i mikro poduzetnici dužni su sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje.

(4) Poduzetnici koji su obveznici primjene Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja u sklopu sastavljanja svojih godišnjih financijskih izvještaja nisu obvezni sastavljati izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.⁷

2.2. Uljepšavanje financijskih izvještaja

Financijski izvještaji mogu se „uljepšati“ što znači da se neki podaci „naštimavaju“. Postoje tri osnovna motiva za „uljepšavanje“ financijskih izvještaja:

- 1) podcjenjivanje rezultata financijske godine iz računa dobitka i gubitka precjenjivanjem obveza iz pasive bilance te podcjenjivanjem stanja aktive iz bilance (primjerice zbog smanjenja osnovice poreza na dobitak, zadržavanja isplate dividende i dr.);*
- 2) precjenjivanje rezultata financijske godine iz računa dobitka i gubitka podcjenjivanjem obveza iz pasive bilance te precjenjivanjem stanja aktive iz bilance (radi stvaranja slike uspješnosti – kredibiliteta, isplata dividendi, provzija i dr.);*
- 3) pronevjera – protupravno prisvajanje imovine. Pozicije na kojima se često „uljepšavaju“ financijski izvještaji su: potvrživanja od kupaca, zalihe, dugotrajna materijalna imovina i obveze prema dobavljačima.⁸*

⁷ URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html (pristupljeno 17. prosinca 2019.)

⁸Bešvir, B. (2008) Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o. str.109.

Pozicija potraživanje od kupaca može se „uljepšati“ na način da se rezultat financijske godine precijeni ili podcijeni. Precijenjeni rezultat financijske godine javlja se onda kada poduzetnik ne iskaže vrijednosno usklađenje potrzivanja od kupaca u stečaju. Podcijenjeni rezultat financijske godine nastaje kada poduzetnik iskaže vrijednosno usklađenje potrzivanja za kupca za kojeg naplata nije neizvjesna. *Precjenjivanje rezultata financijske godine na poziciji zaliha najčešće se provodi iskazivanjem nekurentnih, zastarjelih ili oštećenih zaliha po cijeni koja je veća od cijene po kojoj se te zalihe mogu prodati (nije iskazano vrijednosno usklađenje zaliha), neiskazivanjem prodaje zaliha (u okviru zaliha su iskazane zalihe koje su prodane) te uključenjem troškova u vrijednost zaliha koji se ne iskazuju u okviru zaliha (troškovi bi trebali teretiti rezultat financijske godine).*⁹

Podcjenjivanje rezultata financijske godine provodi se iskazivanjem zaliha po cijeni koja je manja od troška nabave te prodajom zaliha. Postoje različite metode iskazivanja zaliha:

- FIFO metoda (prva cijena ulaza ujedno je i prva cijena izlaza)
- Metoda prosječnih ponderiranih cijena.

Slika 2. Bilanca prije i nakon „uljepšavanja“

BILANCA		
	2008. Prije "uljepšanja"	2008. Nakon "uljepšanja"
AKTIVA		
Potraživanja za upisani a neplaćeni kapital		
DUGOTRAJNA IMOVINA		
Nematerijalna imovina	70.000	70.000
Materijalna imovina	190.000	190.000
Financijska imovina	90.000	90.000
Potraživanja	0	0
KRA TKOTRAJNA IMOVINA		
Zalihe	530.000	530.000
Potraživanja	21.000	321.000
Financijska imovina	0	0
Novac na računu i u blagajni	1.200	1.200
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospijela naplata prihoda		
	8.000	8.000
Gubitak iznad visine kapitala		
UKUPNA AKTIVA		
Izvanbilančni zapisi	100.000	100.000
PASIVA		
KAPITAL I REZERVE		
Upisani kapital	400.000	400.000
Kapitalne rezerve	50.000	50.000
Revalorizacijske rezerve	50.000	50.000
Zakonske rezerve	2.440	2.440
Ostale rezerve		
Zadržani dobitak		
Preneseni gubitak		
Dobitak (gubitak) financijske godine	-256.000	44.000
DUGOROČNA REZERVIRANJA ZA RIZIKE I TROŠKOVE		
	50.000	50.000
DUGOROČNE OBVEZE		
	180.000	180.000
KRA TKOROČNE OBVEZE		
	429.760	429.760
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja		
	4.000	4.000
UKUPNA PASIVA		
Izvanbilančni zapisi	100.000	100.000

Izvor: Bešvir, B. (2008) Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.

⁹Bešvir, B. (2008) Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.. str.110.

3. IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU (BILANCA)

Bilanca je statički financijski izvještaj koji daje informacije o imovini, obvezama (dugovima) i kapitalu poduzetnika na određeni datum.¹⁰ Bilanca se sastoji od dvije glavne skupine, aktive i pasive. U aktivi se nalazi imovina poduzeća dok pasivu predstavljaju obveze i kapital.

3.1. Bilanca kao temeljni godišnji financijski izvještaj

Bilanca je temeljno godišnje financijsko izvješće koje prikazuje imovinu, obveze i kapital društva na određeni dan (najčešće 31.12.). Sastoji se od aktive i pasive. Aktiva bilance sastoji se od cjelokupne imovine poduzetnika (dugotrajne i kratkotrajne). Ona daje informacije o vrijednosti financijske i materijalne imovine. Financijska imovina obuhvaća udjele i dionice kod povezanih poduzetnika, zajmove povezanim poduzetnicima, sudjelujuće interese, ulaganja u vrijednosne papire, dane kredite i depozite, ostalu financijsku imovinu te novac. Materijalna imovina je sve što poduzetnik posjeduje, npr. zgrade, strojevi, oprema, računala, namještaj itd. Pasiva bilance prikazuje tuđe i vlastite izvore stjecanja imovine. Vlastiti kapital je kapital kojeg su osnivači unijeli u društvo. Tuđi izvori su dugovi te obveze prema drugima. Puno je kvalitetnije koristiti vlastite izvore jer tuđe izvore treba vratiti.

ZOR-om je propisana obveza sastavljanja bilance. Veliki i srednji poduzetnici obvezni su javno objavljivati financijske izvještaje.

Bilanca se obično može prikazati u jednom od dva oblika:

- dvostrani pregled (po foliju)
- jednostrani pregled (po pagini)

Dvostrani pregled (po foliju) je uobičajeni prikaz bilance. Sastoji se od aktive koja se iskazuje na lijevoj strani i pasive koja se iskazuje na desnoj strani.

¹⁰Bešvir, B. (2008) Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o. str.9.

Slika 3. Dvostrani pregled bilance

Bilanca na dan 31.12.2018.

AKTIVA		PASIVA	
Dugotrajna imovina	0	Kapital i rezerve	20.000
Nematerijalna imovina	0	Upisani temeljni kapital	20.000
		Rezerve	0
Materijalna imovina	0	Zadržana dobit	0
		Dobit tekuće godine	0
Financijska imovina	0	Dugoročne obveze	0
Kratkotrajna imovina	20.000	Kreditni banaka	0
Zalihe	0		
Potraživanja	0	Kratkoročne obveze	0
Financijska imovina	0	Obveze prema dobavljačima	0
		Obveze prema zaposlenicima	0
Novac na računu	20.000	Obveze prema državi	0
			0
Ukupno aktiva	20.000	Ukupno pasiva	20.000

Izvor: autor

Jednostrani pregled (po pagini) sastoji se od dva dijela gdje je prvi (gornji) dio aktivan, a drugi (ispod aktive) dio pasivan.

Slika 4. Jednostrani pregled bilance

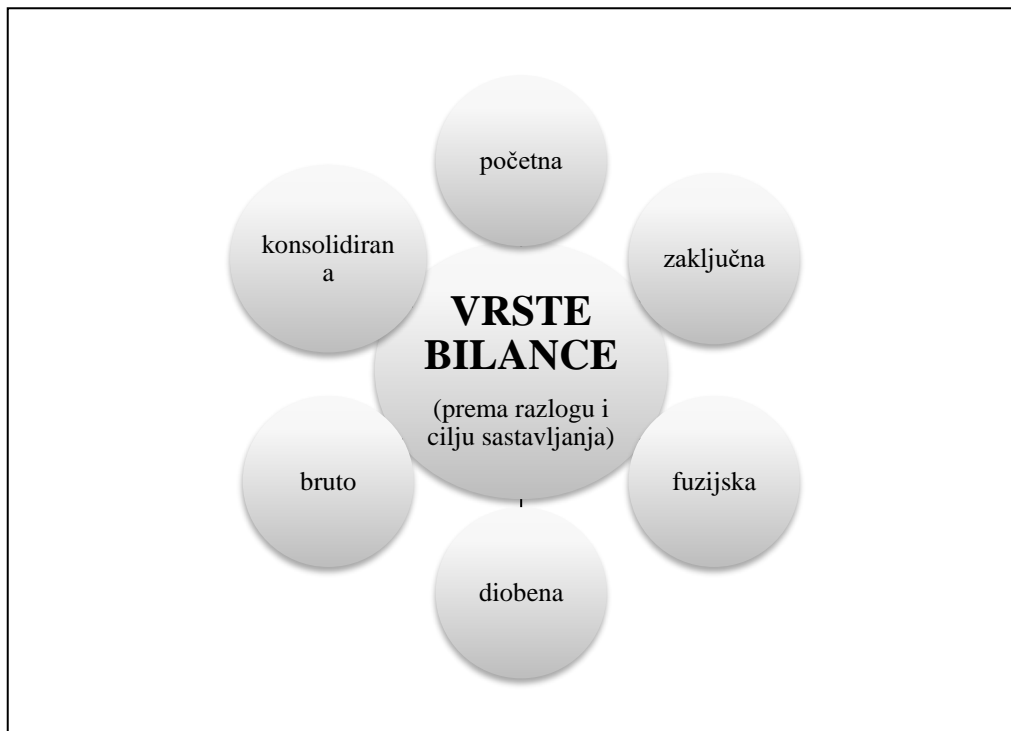
BILANCA NA DAN 31. 12. 2018.		
AKTIVA		
Redni broj	OPIS	IZNOS
1.	Građevinski objekti	290.000,00
2.	Oprema	60.000,00
3.	Gotovina	50.000,00
	UKUPNO AKTIVA	400.000,00
PASIVA		
Redni broj	OPIS	IZNOS
1.	Vlastiti izvori	300.000,00
2.	Dugoročni krediti	100.000,00
	UKUPNO PASIVA	400.000,00

Izvor: autor

3.2. Vrste bilance

Bilanca se može podijeliti na nekoliko vrsta: po formi (dvostrani i stupnjeviti oblik), po sadržaju (pozicije aktive i pasive), prema vremenu sastavljanja (proračunske i obračunske) te prema razlogu i cilju sastavljanja (početna, zaključna, probna, podbilanca, skraćena, inventurna, primopredajna, likvidacijska, fuzijska, diobena, sanacijska, stečajna, konsolidirana i zbrojna).

Slika 5. Vrste bilance

Izvor: autor

Početna bilanca se sastavlja na temelju provedene inventure. Pri osnivanju trgovačkog društva i početkom svake poslovne godine, društvo sastavlja ovakav oblik bilance. Na početne bilance otvaraju se poslovne knjige.

Zaključna bilanca se sastavlja na kraju svake poslovne godine (31. prosinca) koja je ujedno i početna bilanca (1. siječnja) u idućoj poslovnoj godini.

Fuzijska bilanca ili bilanca pripajanja sastavlja se u trenutku fuzije. Fuzija znači pripajane dviju ili više pravnih osoba. Prije sastavljanja fuzijske bilance svako trgovačko društvo trebalo bi sastaviti svoju zaključnu bilancu.

Diobena bilanca sastavlja se na dan diobe. Dioba je proces kada od jedne pravne osobe nastaju dvije ili više njih. Diobena bilanca pokazuje koliko će imovine, kapitala i obveza pripasti novim društvima.

Likvidacijska bilanca sastavlja se u trenutku prestanka poslovanja trgovačkog društva kako bi se utvrdila vrijednost aktive i pasive. Ovom vrstom bilance utvrđuje se kojim će se redom obveze likvidirati.

Konsolidirana bilanca sastavlja se kao prikaz aktive i pasive složenog poslovnog sustava u kojem je više samostalnih društava međusobno povezano zajedničkim interesom.

Probna (pokusna) bilanca sastavlja se radi provjere ispravnosti provedenih knjiženja. Probna bilanca dijeli se na dva djela: prometna bilanca i saldo bilanca.

3.3. Bilančna načela

Pri sastavljanju bilance potrebno je pridržavati se određenih načela. *Pod bilančna načela ubrajaju se:*

- *vremensko razdoblje,*
- *načelo tvrtke,*
- *načelo izjašnjavanja u novčanim vrijednostima,*
- *rezultati poslovanja,*
- *stabilna novčana jedinica,*
- *objektivnost,*
- *načelo bilančne istine,*
- *načelo bilančne jasnoće,*
- *načelo bilančnog spajanja i*

- *načelo zaštite vjerovnika.*¹¹

Vremensko razdoblje objašnjava da svaki izvještaj mora sadržavati vremenski period za koji se podnosi. Bilanca se sastavlja na određeni dan (najčešće 31.12).

Načelo tvrtke znači da se poslovna aktivnost odvija unutar neke tvrtke ili društva. Svako izvješće mora identificirati tvrtku o kojoj se radi.

Svaka usluga, radi i dobra plaćaju se određenim jedinicama. Načelo izjašnjavanja u novčanim vrijednostima objašnjava da svako financijsko izvješće mora jasno prikazati koje novčane jedinice upotrebljuje u sastavljanju tih izvješća.

Rezultati poslovanja često su pokusni jer se uspoređuju s prošlim, sadašnjim i budućim rezultatima. Načelo stabilne novčane jedinice podrazumijeva da se financijski izvještaji moraju voditi postabilnoj novčanoj jedinici.

Ako je novčana jedinica nestabilna treba ju promjeniti u stabilnu. Promjene na dugotrajnoj i kratkotrajnoj imovini mogu biti iskazane i na objektivan način što znači da ne treba pridavati veliko značenje njihovim utjecajima na prihode i rashode.

Načelo bilančne istine znači da se bilančne pozicije ne smiju prikazivati u lažnom obliku. Svi podaci i informacije moraju biti istiniti.

Načelo bilančne jasnoće služi za jasno, pregledno i razumljivo prikazivanje bilančnih pozicija, kojeg se svi korisnici trebaju pridržavati.

Načelo bilančnog spajanja nalaže bilančni kontinuitet. Načelo zaštite vjerovnika zahtjeva zaštitu interesa vjerovnika.

¹¹URL:https://www.veleri.hr/files/datotekep/nastavni_materijali/k_informatika_1/7%20%20Bilanca,%20bilan%C4%8Dne%20promjene.pdf (pristupljeno 17. prosinca 2019.)

3.4. Bilančne promjene

Poslovanje poduzetnika temelji se na kretanju imovine. Zato postoje promjene na imovini i kapitalu, odnosno bilančne promjene. Postoje četiri skupine bilančnih promjena:

- centripetalne promjene,
- centrifugalne promjene,
- koncentrične promjene i
- periferne promjene.

Povećanjem aktive, odnosno imovine, te povećanjem pasive (obveza) dolazi do centripetalne promjene. To znači da dolazi do povećanja neke od pozicija aktive uz istodobno povećanje neke od pozicija pasive dok se ukupno stanje bilance povećava.

Do centrifugalne promjene dolazi smanjenjem aktive i pasive. Smanjuje se ukupno raspoloživa imovina. Dolazi do smanjenja neke od pozicije aktive uz istodobno smanjenje neke od pozicija pasive dok se ukupno stanje bilance smanjuje.

Kod koncentrične promjene mijenja se pojavni oblik samo u aktivi. To su promjene unutar poduzeća. Povećanjem jedne vrste imovine uz smanjenje druge vrste dolazi do koncentrične promjene. Stanje bilance ostaje nepromijenjeno.

Periferne promjene označavaju promjene u strukturi pasive. To znači da jedna vrsta obveza prelazi u neku drugu vrstu ili vlasništvo. Stanje bilance ostaje nepromijenjeno. *To su poslovne promjene koje mijenjaju imovinsko-pravne odnose poduzeća prema izvorima sredstava te promjene koje se zbivaju u okruženju, a odražavaju se na poduzeće.*¹²

Trgovačko društvo Medo d.o.o. na početku razdoblja (1. siječnja 2019.) raspolaže sljedećom imovinom:

- Zgrade i oprema 80.000,00 kn
- Zalihe materijala 28.000,00 kn
- Potraživanja od kupaca 10.000,00 kn

¹²URL: https://www.veleri.hr/files/datotekep/nastavni_materijali/k_informatika_1/7%20%20Bilanca,%20bilan%C4%8Dne%20promjene.pdf (pristupljeno 17. prosinca 2019.)

- Žiro račun 30.000,00 kn
- Vlasnički kapital 90.0000,00 kn
- Krediti 38.000,00 kn
- Dobavljači 20.000,00 kn.

Sastavlja se bilanca na početku razdoblja:

Bilanca na dan 1. siječnja 2019.

AKTIVA		PASIVA	
Zgrade i oprema	80.000,00	Vlasnički kapital	90.000,00
Zalihe materijala	28.000,00	Kredit	38.000,00
Potraživanja od kupaca	10.000,00	Dobavljači	20.000,00
Žiro račun	30.000,00		
UKUPNO	148.000,00	UKUPNO	148.000,00

(1) Tijekom 2019. godine nabavljeno je materijala u vrijednosti 6.000,00 kn. Provodi se knjiženje:

Zalihe materijala		Dobavljači	
(1) 6.000,00			6.000,00 (1)

Povećava se vrijednost imovine na poziciji Zalihe materijala (s 28.000,00 kn na 34.000,00 kn) i stanje obveza prema dobavljačima na poziciji Dobavljači (s 20.000,00 kn na 26.000,00 kn). Ukupno stanje bilance povećava se na 154.000,00 kn, odnosno za 6.000,00 kn. Riječ je centripetalnoj promjeni jer je povećanje aktive dovelo do povećanja pasive.

Bilanca nakon centripetalne promjene:

AKTIVA		PASIVA	
Zgrade i oprema	80.000,00	Vlasnički kapital	90.000,00
Zalihe materijala	34.000,00	Kredit	38.000,00
Potraživanja od kupaca	10.000,00	Dobavljači	26.000,00
Žiro račun	30.000,00		
UKUPNO	154.000,00	UKUPNO	154.000,00

(2) Trgovačko društvo Medo d.o.o. podmiruje svoju obvezu prema dobavljačima u iznosu od 5.000,00 kn. Obveza je plaćena sa žiro - računa.

Žiro račun		Dobavljači	
S ^o	x	(2) 5.000,00	x S ^o
	5.000,00 (2)		

Smanjuje se stanje u aktivi na poziciji žiro - računa sa 30.000,00 kn na 25.000,00 kn i u pasivi stanje na poziciji dobavljača s 26.000,00 kn na 21.000,00 kn. Riječ je o centrifugalnoj promjeni jer se ukupno stanje bilance smanjuje.

Bilanca nakon centrifugalne promjene:

AKTIVA		PASIVA	
Zgrade i oprema	80.000,00	Vlasnički kapital	90.000,00
Zalihe materijala	34.000,00	Kredit	38.000,00
Potraživanja od kupaca	10.000,00	Dobavljači	21.000,00
Žiro račun	25.000,00		
UKUPNO	149.000,00	UKUPNO	149.000,00

(3) Potraživanje od kupaca u iznosu od 8.000,00 kn naplaćeno je doznakom gotovine na žiro - račun.

Kupci		Žiro račun	
S ^o	x	(3) 8.000,00	
	8.000,00 (3)		

Stanje u bilanci se ne mijenja dok se struktura aktive mijenja i to na pozicijama žiro - računa s 25.000,00 kn na 33.000,00 kn i potraživanja od kupaca s 10.000,00 kn na 2.000,00 kn. U ovoj poslovnoj promjeni dolazi do naplate već ranije ostvarenih prava potraživanja. Naplatom potraživanja od kupaca nije došlo do povećanja ukupno raspoložive imovine, nego samo do promjene pojavnog oblika imovine te je riječ o koncentričnoj promjeni.

Bilanca nakon koncentrične promjene:

AKTIVA		PASIVA	
Zgrade i oprema	80.000,00	Vlasnički kapital	90.000,00
Zalihe materijala	34.000,00	Kredit	38.000,00
Potraživanja od kupaca	2.000,00	Dobavljači	21.000,00
Žiro račun	33.000,00		
UKUPNO	149.000,00	UKUPNO	149.000,00

(4) Obveza prema dobavljaču u iznosu od 10.000,00 kn podmirena je iz kredita dobivenog od banke.

Dobavljači			Krediti banaka	
(4) 10.000,00	x	S°		10.000,00 (4)

Nije došlo do promjene ukupne imovine poduzeća, nego do promjene u imovinsko - pravnom odnosu, što znači da se radi se perifernoj promjeni. Perifernom promjenom stanje u bilanci se neće promijeniti, već će se samo promijeniti struktura pasive i to na poziciji krediti, s prethodnih 38.000,00 kn na 48.000,00 kn i na poziciji dobavljači, s prethodnih 21.000,00 kn na 11.000,00 kn.

AKTIVA		PASIVA	
Zgrade i oprema	80.000,00	Vlasnički kapital	90.000,00
Zalihe materijala	34.000,00	Kredit	48.000,00
Potraživanja od kupaca	2.000,00	Dobavljači	11.000,00
Žiro račun	33.000,00		
UKUPNO	149.000,00	UKUPNO	149.000,00

Primjer pokazuje da se svaka poslovna promjena istodobno odnosi na najmanje dvije pozicije. Zbroj aktive i pasive je uvijek isti, što znači da niti jedna promjena ne utječe na bilančnu ravnotežu.

4. KRITERIJI UNOŠENJA POZICIJA U BILANCU

Bilančne pozicije se pri sastavljanju bilance moraju unositi određenim redoslijedom.

Kriteriji unošenja pozicija u bilancu su:

- *kriterij likvidnosti,*
- *kriterij sigurnosti i*
- *kriterij ročnosti.*¹³

4.1. Kriterij likvidnosti

Pojam likvidnosti znači sposobnost poduzeća da na vrijeme podmiri sve svoje obveze. Kriterij likvidnosti odnosi se na aktivu bilance. Prema kriteriju likvidnosti, bilančne pozicije u aktivi moraju se unositi prema stupnju unovčivosti. To znači da se ostali oblici imovine mogu pretvarati u novac. Postoj dva kriterija likvidnosti, a to su:

- kriterij rastuće likvidnosti i
- kriterij opadajuće likvidnosti.

*Najprije se u aktivi bilance unose najmanje likvidne pozicije – dugotrajna imovina i zalihe te potraživanja, a na kraju novac kao najlikvidnija imovina. Taj se kriterij naziva i kriterijem sigurnosti jer se u aktivu najprije unosi najsigurnija imovina.*¹⁴

Kriterij opadajuće likvidnosti predstavlja suprotno od kriterija rastuće likvidnosti što znači da se u aktivu bilance prvo unose najlikvidnija sredstva. Novac je najlikvidniji oblik sredstava. Nakon novca dolaze vrijednosni papiri poput mjenica, obveznica, dionica i sl.

4.2. Kriterij sigurnosti

Kriterij sigurnosti često se uspoređuje s kriterijem rastuće likvidnosti. Do toga dolazi jer se prema oba dva kriterija u aktivu prvo unosi najsigurnija imovina. U aktivi se

¹³URL: <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/e62fe022-78c3-4336-87f8-90d39d469007/>
(pristupljeno 30. listopada 2019.)

¹⁴ Ibid.

pojavljujedu dugotrajna i kratkotrajna imovina te novac, dok se u pasivi nalaze kapital te dugoročne i kratkoročne obveze.

4.3. Kriterij ročnosti

U pasivu se pozicije izvora imovine uvode prema kriteriju ročnosti. Kriterij ročnosti dijeli se na: kriterij opadajuće i rastuće ročnosti. Kriterij opadajuće ročnosti pokazuje na to da se u pasivi bilance prvo unosi kapital, zatim rezerviranja i dugoročne obveze te na kraju kratkoročne obveze.

Prema kriteriju rastuće ročnosti u pasivu se prvo unose kratkoročne obveze, zatim dugoročne obveze te na kraju kapital. *Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (Nar. nov., br. 96/2015.), koji se primjenjuje u Republici Hrvatskoj na sve poduzetnike neovisno o njihovoj veličini, predviđa raspored pozicija imovine u aktivi na temelju bilančnog načela rastuće likvidnosti, a u pasivi primjenu kriterija opadajuće ročnosti.*¹⁵

¹⁵www.e-sfera.hr. URL: <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/e62fe022-78c3-4336-87f8-90d39d469007/> (pristupljeno 30. listopada 2019.)

5. SADRŽAJ BILANCE

Izveštaj o financijskom položaju (bilanca) sastoji se od aktive i pasive. Aktivne bilančne pozicije su potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital, dugotrajna i kratkotrajna imovina. Pod pasivne bilančne pozicije ubrajaju se kapital i rezerve, dugoročne i kratkoročne obveze.

5.1. Aktivne bilančne pozicije

Aktiva bilance može se podijeliti u tri glavane skupine:

- Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital,
- Dugotrajna imovina i
- Kratkotrajna imovina.

Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital je prva pozicija koja se nalazi u aktivi. U aktivi se iskazuje potraživanje za upisani a neuplaćeni kapital onda kada je uplaćen samo dio kapitala.

Dugotrajna imovina predstavlja sredstva koja jedno poduzeće posjeduje te se realizira u novac u periodu dužem od godine dana. Ona se može podijeliti na materijalnu, nematerijalnu i financijsku imovinu te potraživanja.

Kratkotrajna imovina predstavlja oblik imovine poduzeća s rokom realizacije u novac u vremenskom roku do godine dana. Glavne skupine kratkotrajne imovine su zalihe, potraživanja, financijska imovina te novac u banci i blagajni.

5.1.1. Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital

Hrvatski standard finacijskog izvještavanja 12–Kapital te Međunarodni standardi finacijskog izvješćivanja ne uređuju poziciju potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital.

Prema Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja na prvoj se poziciji aktive nalazi stavka koja nosi naziv „Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital.“¹⁶

Pri osnivanju svakog društva definira se temeljni kapital koji se unosi u društvo. Osnivači društva često ne uplaćuju kapital u cjelosti te se zbog toga javlja ova aktivna bilančna pozicija. Dio osnivačkog uloga (kapitala) može se uplatiti naknadno. Za uplaćivanje temeljnog kapitala postoji određeni rok. Kapital se u pravilu mora uplatiti prije upisa u sudski registar. Temeljni kapital svakog trgovačkog društva uređuje Zakon o trgovačkim društvima (dalje: ZTD). Temeljni kapital za osnivanje jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću (j.d.o.o.) je 10,00 kn dok je za društva s ograničenom odgovornošću 20.000,00 kn. Propisani ulog za dionička društva je 200.000,00 kn a za leasing društva 1.000.000,00 kn.

Primjer knjiženja potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital:

Žiro račun	Upisani temeljni kapital
(1) 800.000,00	800.000,00 (1)
Potrž. za up. a neupl. kapital	Upisani a neupl. tem. kapital
(2) 200.000,00	200.000,00 (2)

Ovaj primjer pokazuje da je vrijednost temeljnog kapitala 1.000.000,00 kuna. Pretpostavka je da je društvo ugovorom o osnivanju odredilo da osnivači poslovnog subjekta prilikom sudske registracije odmah uplate 800.000,00 kuna (1), a naknadno se preostalu svota od 200.000,00 kuna (2).

¹⁶ Skupina autora (2018) Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 21.

5.1.2. Dugotrajna imovina

Dugotrajna imovina je pozicija u aktivi bilance koja daje informacije o imovini poduzetnika koja će se realizirati u vremenskom razdoblju dužem od godine dana i ima odgovarajuću pojedinačnu novčanu vrijednost veću od 3.500,00 kn. Ovakav oblik imovine nije namjenjen za prodaju već se koristi u poslovnom procesu. Dugotrajna imovina podliježe obračunu amortizacije. Prema pojavnom obliku dijeli se na:

- nematerijalnu imovinu,
- materijalnu imovinu,
- financijsku imovinu i
- dugoročna potraživanja.

Dugotrajna nematerijalna imovina je u neopipljivom obliku i ima rok trajanja duži od godine dana. To znači da je ovakav oblik imovine „nevidljiv“ ali ima svoju novčanu vrijednost koja se može iskazati.

Najčešći oblici dugotrajne nematerijalne imovine su: patent, licencija, franšiza, goodwill, koncesija, softver, zaštitni znak i dr. Patent je isprava kojom se zaštićuje pravo korištenja nekog izuma. Patent daje pravo vlasniku izuma da samo on koristi taj izum odnosno da ga koristi i prodaje (npr. Apple).

Licencija je pravo iskorištavanja tehničkog znanja, izuma, robne marke, modela ili zaštićenog prava, odnosno predmeta licencije, tijekom određenog vremenskog razdoblja. Licencija se javlja kada nositelj prava licencije, pisanim ugovorom, daje pravo upotrebe predmeta licencije drugom vlasniku.

Franšiza se javlja kada davatelj franšize licencira svoj brand i sustav poslovanja korisniku franšize. Korisnik franšize ugovorom o franšizi daje suglasnost da će poslovati u skladu s ugovorom te plaća pristojbu davatelju franšize (npr. McDonald's).

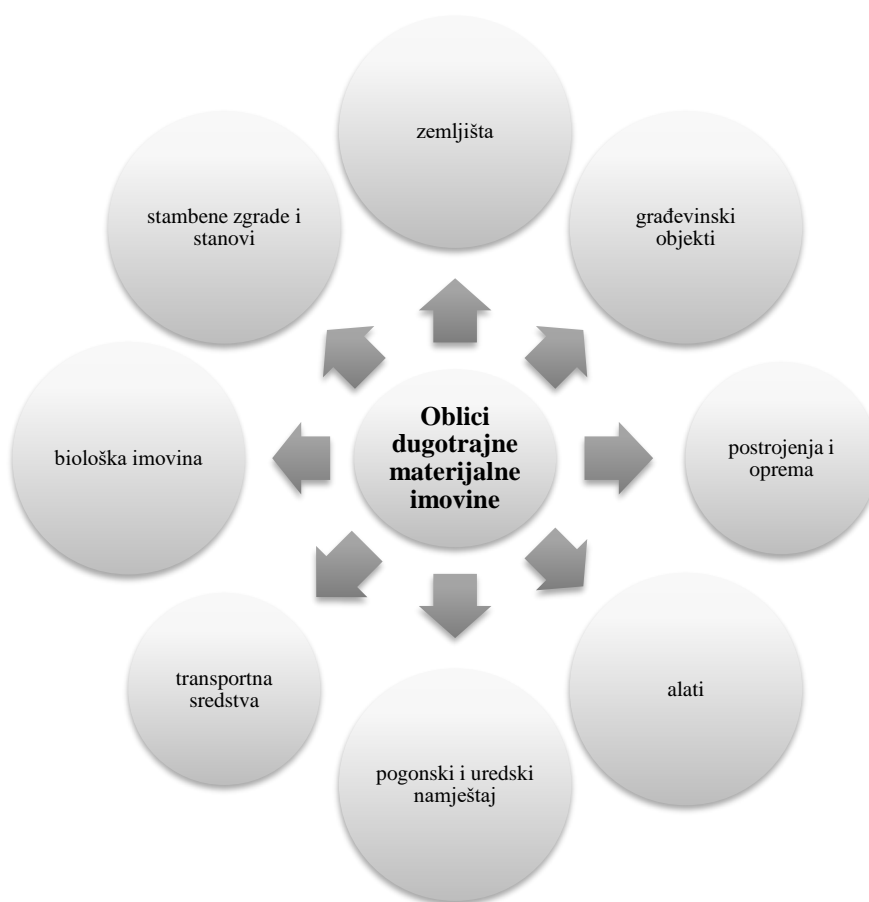
*Goodwill (gudvil) kao gospodarska kategorija obično se objašnjava kao plaćena vrijednost stečenog društva iznad fer vrijednosti neto imovine, a zbog svojeg ugleda, reputacije, konkurentskog položaja, organizacije, kvalitete zaposlenog osoblja i sličnih čimbenika.*¹⁷ Goodwill se ne smije prikazati kao nematerijalna imovina sam za sebe već

¹⁷ Skupina autora (2018) Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 46.

samo onda kada je proizašao u postupku stejanja i pripajanja drugog društva. Koncesija je pravo obavljanja gospodarske djelatnosti korištenjem prirodnog bogatstva temeljem posebne dozvole koju izdaju državne vlasti. To je ugovor u kojem koncesor (država) prepušta koncesionaru (domaća ili strana pravna osoba) iskorištavanje svojih prirodnih bogatstva na određeno vrijeme i pod određenim uvjetima.

Softver je računalni program koji predstavlja naredbe koje su namijenjene za upotrebu u određenom računalnom sustavu. Softver upravlja hardverom te nije vidljiv golim okom, pa zbog toga spada u dugotrajnu nematerijalnu imovinu. Zaštitni znak je intelektualno vlasništvo koje koristi pouzetnik s ciljem jedinstvenosti njegovog proizvoda, roba ili usluga. Zaštitni znak koristi se kako bi kupci mogli lako prepoznati određeni proizvod, robu ili uslugu. Dugotrajna materijalna imovina javlja se u fizičkom obliku i ima rok trajanja duži od godine dana.

Slika 6. **Oblici dugotrajne materijalne imovine**

Izvor: autor

Zemljišta, šume i šumska zemljišta su prirodna bogatsva koja se koriste u skladu s posebnim zakonskim uvjetima. Od takve imovine očekuje se buduća ekonomska korist.

Sva dugotrajna materijalna imovina se amortizira, osim zemljišta, šuma i šumskih zemljišta jer su to prirodna bogatsva koja se sama obnavljaju. *Zemljišta i zgrade su odvojena imovina i obračunavaju se i iskazuju odvojeno, čak ako se zajedno nabavljaju. Zemljište obično ima neograničen vijek uporabe, uz iznimke kamenoloma i odlagališta otpada, i stoga je to imovina koja se ne amortizira. Povećanje vrijednosti zemljišta na kojem se nalaze zgrade ne utječe na utvrđivnje amortizirajuće svote za zgradu.*¹⁸

Građevinski objekti su pozicija koje se iskazuje u aktivi bilance te čine značajan dio dugotrajne materijalne imovine. Predstavljaju ostvarenje građevinske tehnike. Građevinski objekti mogu biti kupljeni, izgrađeni, stečeni u postupku pripajanja te mogu biti uneseni u društvo prilikom osnivanja kao kapital. To su: zgrade, ceste, parkirališta, pruge, tuneli, mostovi i sl.

Postrojenja i opremu predstavljaju strojevi koji služe za postizanje krajnjeg cilja a to je prodaja. Pomoću strojeva proizvode se proizvodi za prodaju. Ovaj oblik dugotrajne materijalne imovine iskazuje se kao:

- postrojenja i oprema,
- alati, pogonski inventar i transportna imovina,
- poljoprivredna oprema i
- ostala materijalna imovina.

Alati su za razliku od strojeva jednostavna pomagala za izvođenje radova. Njihova vrijednost u računovodstvenoj evidenciji je manja od vrijednosti postrojenja. Pogonski i uredski namještaj su predmetu koji su namjenjeni korištenju u zatvorenim prostorima.

Transportna sredstva predstavljaju pokretnu dugotrajnu materijalnu imovinu poduzetnika koja služi za prijevoz ljudi i robe. Takva vozila trebaju se koristiti isključivo za potrebe poslovnih aktivnosti.

¹⁸ Skupina autora (2018) Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 52.

Biološka imovina dijeli se na višegodišnje nasade i osnovno stado. Višegodišnji nasadi predstavljaju žive biljke koje imaju svoju vrijednost u računovodstvenoj evidenciji. Ovakav oblik imovine javlja se kod djelatnosti kao što su maslinarstvo, voćarstvo, i vinogradarstvo a višegodišnji nasadi u tim djelatnostima su voćnjaci, maslinici i vigoradi. Osnovno stado predstavljaju živuće životinje koje imaju svoju vrijednost. Primjer osnovnog stada su krave, svinje, ovce i ostale životinje koje služe za osnovne poslovne aktivnosti poduzetnika.

Stambene zgrade i stanovi spadaju u kategoriju nekretnina. U računovodstvenoj evidenciji vode se zasebno radi svoje namjene. Stambene zgrade i stanovi mogu imati više namjena. Mogu služiti za daljnju prodaju te se onda smatraju proizvodima, a mogu služiti i za iznajmljivanje.

Dugotrajna financijska imovina predstavlja financijska ulaganja s rokom povrata dužim od godine dana. Financijsko ulaganje znači ulaganje u vrijednosne papire. Dugotrajna financijska imovina služi kako bi se prikazao višak novčanih sredstava poduzetnika i kako bi se taj višak rasporedio u različite oblike financijske imovine. Neki od oblika financijske imovine su:

- ulaganje u dionice,
- ulaganje u obveznice,
- dani krediti i zajmovi te
- dani depoziti.

Ulaganje u dionice predstavlja novčano ulaganje vlasničkih vrijednosnih papira jednog poduzetnika u vlasničke vrijednosne papire nekog drugog poduzetnika. Ulaganje u dionice odvija se u dioničkim društvima. Tržišna vrijednost dionice definirana je na tržištu kapitala (u Hrvatskoj je to Zagrebačka burza d.d.). Dobit od ulaganja u dionice naziva se dividenda. Dioničko društvo na godišnjoj skupštini dioničara ne mora izglasati isplatu dividendi, što znači da je ulaganje u dionice dosta rizično.

Kupac dionica može zaraditi od dionica iako mu nije isplaćena dividenda. To se odvija na način da se dionice prodaju u trenutku kada je tržišna cijena dionica veća u odnosu na

tržišnu cijenu kupljenih dionica. Ulaganje u obveznice označava ulaganje poduzetnika u dužničke vrijednosne papire nekog drugog poduzetnika. Ulaganjem u obveznice dobit se ostvaruje putem kamata. *Kamata predstavlja novčanu naknadu vjerovnika (kupca obveznica) na ime posudbe novčanih sredstava dužniku (izdavatelju obveznica). Pravo na isplatu kamata ostvaruje se najčešće jednom ili dva puta godišnje (ovisi o vrsti obveznica) i nije predmet rasprave dioničara u poduzeću.*¹⁹

Dani zajmovi i krediti često se odobravaju poduzetnicima uz naknadu ili bez naknade. Zajmovi su ugovorni odnos između dvije pravne osobe i mogu se ostvariti kao novčani ili robni zajmovi. Krediti banaka su ugovorni odnos između poslovne banke i fizičke ili pravne osobe. Kredit znači posudba novčanih sredstava dok zajam može biti i robni.

Dani depozit veoma su slični danim zajmovima i kreditima, samo što se kod depozita posuđuju samo novčana sredstva. Poduzetnici višak svojih sredstava deponiraju na račune poslovnih banaka u cilju ostvarivanja naknade (kamate). Može se reći da je ovaj oblik ulaganja u financijske imovinu „najpovoljniji“ jer je kamata u pravilu manja nego kod drugih oblika ulaganja.

Dugoročna potraživanja su pozicija unutar dugotrajne imovine koja predstavljaju pravo poduzetnika da ostvaruju prihode. Novčana potraživanja imaju rok povrata koji je duži od jedne godine. Nisu uobičajena u računovodstvenoj praksi jer dugoročna odgoda naplate potraživanja nije preporučljiva za poduzetnike.

5.1.3. Kratkotrajna imovina

Kratkotrajna imovina je pozicija u aktivi bilance koja predstavlja imovinu koja će biti naplaćena ili prodana u razdoblju do 12 mjeseci. Ovaj oblik imovine još se naziva i obrtni ili radni kapital. Kratkotrajna imovina ne podliježe obračunu amortizacije te ima nestalni pojavni oblik.

¹⁹ Volarević, H. i Varović, M. (2013) Osnove računovodstva. Zagreb: MATE d.o.o. str. 36.

Slika 7. Oblici kratkotrajne imovine

Izvor: autor

*Zalihe su pozicija u aktivi bilance, a poduzetnik ih posjeduje radi korištenja u procesu proizvodnje ili pružanja usluga, ili radi prodaje.*²⁰ Zalihe su najmanje likvidna sredstva jer se jako sporo pretvaraju u noćana sredstva. One služe kao inputi u roizvodnom procesu. Postoje razne skupine zaliha a to su: zalihe materijala, zalihe gotovih proizvoda, zalihe trgovačke robe i dr. Zalihe materijala koriste se u proizvodnji outputa, te se na kraju pretvaraju u zalihe gotovih proizvoda. Zalihama trgovačke robe smatraju se proizvedeni gotovi proizvodi.

Kratkotrajna potraživanja su pozicija u aktivi bilance te predstavljaju pravo poduzetnika da primi novac za dobra ili usluge koje je isporučio. Kratkotrajna potraživanja često se evidentiraju i događaju u poslovanju poduzetnika. Najčešći oblicipotraživanja su: potraživanja od kupaca u zemlji i inozemstvu, potraživanja od države, potraživanja od zaposlenih i dr. Najveći izvor novca za poduzetnika su potraživanja od kupaca. Poduzetnik mora što prije naplatiti sva potraživanja kako bi poslovao normalno.

Financijska imovina je pozicija u okviru kratkotrajne imovine, a predstavlja pravo poduzetnika da njezinim korištenjem ili prodajom u razdoblju do 12 mjeseci ostvaruje

²⁰Bešvir, B. (2008) Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o. str.17.

*prihode.*²¹Najčešći oblici kratkotrajne imovine su: primljeni čekovi, primljene mjenice, dani kratkoročni krediti, zajmovi, ulaganja u dionice i dr.

Novac na računu i u blagajni su novčana sredstva koja poduzetnik posjeduje na svojim računima u banci na određeni dan. To je najlikvidniji oblik kratkotrajne imovine jer svim ostalim oblicima treba dulje da se unovče. Ako poduzetnik posjeduje više valuta plaćanja tada se njegova sredstva evidentiraju na posebnim računima u bankama.

5.2. Pasivne bilančne pozicije

Pasivu bilance čine sljedeće pozicije:

- kapital i rezerve,
- dugoročne obveze i
- kratkoročne obveze.

Kapital i rezerve čine vlastiti izvori financiranja poduzetnika. Pod ovom pasivnom bilančnom pozicijom spadaju: upisani kapital, kapitalni dobitak (gubitak), revalorizacijske rezerve, zakonske rezerve, ostale rezerve, zadržani dobitak, preneseni gubitak, dobitak (gubitak) financijske godine.

Dugoročne obveze predstavljaju sve obveze koje poduzetnik mora podmiriti u roku dužem od godine dana. Oblici dugoročnih obveza su: obveze za dugoročne kredite banaka, obveze za primljene dugoročne zajmove, obveze za emitirane obveznice i dr.

Kratkoročne obveze predstavljaju sve obveze za koje se očekuje da će ih poduzetnik podmiriti u razdoblju kraćem od godine dana. Neki od oblika kratkoročnih obveza su: obveze prema dobavljačima, obveze za plaće, obveze za porez na dobit i dr.

²¹Bešvir, B. (2008) Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o. str.18.

5.2.1. Kapital i rezerve

Kapital je vrijednost koja se ulaže u poslovnu djelatnost s ciljem da se ta vrijednost uveća. Poduzetnici nabavljaju imovinu za poslovanje te mora postojati izvor te imovine odnosno odakle poduzeća pribavljaju imovinu. Izvori imovine mogu biti vlastiti i tuđi. Vlastiti izvori nazivaju se kapital dok su tuđi izvori obveze. Pasivna bilančna pozicija kapital i rezerve sastoji se od sljedećih pozicija:

- upisani temeljni kapital,
- kapitalni dobitak (gubitak),
- revalorizacijske rezerve,
- zakonske rezerve,
- zadržani dobitak,
- preneseni gubitak te
- dobitak (gubitak) financijske godine.

Upisani kapital je sastavni dio kapitala i rezervi, a daje informacije o tome koliko su dioničari uplatili za dionice u dioničkom društvu ili članovi za udjele u društvu s ograničenom odgovornošću, a ta je informacije registrirana na trgovačkom sudu.

²²Upisani temeljni kapital je za pojedina društva propisan, pa je tako za dionička društva 200.000,00 kn a za društva s ograničenom odgovornošću 20.000,00 kn. Temeljni kapital za spomenuta društva ne mora biti uplaćen samo u novcu. To znači da se on može uplatiti i unosom stvari i prava. Prilikom unosa stvari ili prava u temeljni kapital potrebno je te stvari procjeniti. Procjenu stvari ili prava vrši ovlaštenu procjenitelj.

Kapitalni dobitak (gubitak) predstavlja dobit (gubitak) koja nastaje kao rezultat prodaje financijske imovine. To je bilančna pozicija koja prikazuje razliku između prodajne i nominalne vrijednosti dionica. Kapitalni dobitak predmet je oporezivanja.

Revalorizacijske rezerve predstavljaju svođenje knjigovodstvene vrijednosti na tržišnu vrijednost. Povećanje vrijednosti dugotrajne imovine poduzetnika u aktivi i svođenje na fer vrijednost naziva se revalorizacijska rezerva. Fer vrijednost predstavlja cijenu koja bi bila ostvarena prodajom neke stavke imovine na datum mjerenja.

²²Bešvir, B. (2008) Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.. str.19.

Zakonske rezerve oblikuju se iz čisto ostvarene zarade. Postupak formiranja zakonskih rezervi propisan je Zakonom o trgovačkim društvima. Zakonske rezerve proizlaze iz rezerva iz dobiti.

Zadržana dobit ili preneseni gubitak je dobit koja ostaje poduzetniku nakon isplata dividendi ili udjela u dobiti koja je umanjena za prethodne gubitke razdoblja. Dobit ili gubitak tekuće godine predstavlja koliki je višak prihoda nad rashodima, odnosno rashoda nad prihodima nakon obračuna poreza na dobit.

5.2.2. Dugoročne obveze

Dugoročne obveze predstavljaju sve obveze koje poduzetnik mora platiti u razdoblju dužem od godine dana. Zajedno s ukupnim kapitalom čine kapitalnu strukturu poduzeća. Neki od oblika dugoročnih obveza su: dugoročne obveze prema bankama (dugoročni krediti banaka), obveze za emitirane dionice, obveze prema dobavljačima i dr.

5.2.3. Kratkoročne obveze

Kratkoročne obveze su pasivna bilančna pozicija koja uključuje sve obveze poduzetnika za koje se očekuje da će biti podmirene u vremenskom razdoblju koje je kraće od godine dana. Najčešći oblici kratkoročnih obveza su: obveze prema dobavljačima, obveze za plaće, obveze za porez na dobit, obveze za porez na dodanu vrijednost, obveze za isplatu dividendi i dr.

6. VERTIKALNA I HORIZONTALNA ANALIZA IZVJEŠTAJA O FINANCIJSKOM POLOŽAJU

Postoje dvije vrste analiza financijskih izvještaja: vertikalna analiza i horizontalna analiza. Horizontalna analiza je analiza financijskih izvještaja koja služi za usporedbu podataka kroz vremensko razdoblje. Vršiti se usporedba prema apsolutnim i relativnim iznosima.

6.1. Horizontalna analiza

Horizontalna analiza je analiza financijskih izvještaja koja služi za usporedbu podataka kroz vremensko razdoblje. Vršiti se usporedba prema apsolutnim i relativnim iznosima. Za prikaz dinamike koristi se bazni indeks. Bazni indeks izračunava se na način da se izabere jedna godina (bazna godina), dok se podaci iz ostalih godina prikazuju u postotku u odnosu na baznu godinu. Osim baznih indeksa postoje i verižni indeksi. Oni se koriste onda kada se analiziraju više od dva razdoblja. Lakša interpretacija odvija se pomoću baznih indeksa.

6.2. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza koristi se kada se uspoređuju podaci iz financijskih izvještaja prikupljeni tijekom jedne godine. Aktiva i pasiva u bilanci označavaju se sa brojem 100, dok se sve druge pozicije stavljaju u odnos s njima.

6.3. Primjer bilance trgovačkog društva

U sljedećem primjeru prikazuje se Izvještaj o financijskom položaju trgovačkog društva Podravka d.d.

BILANCA stanje na dan 31.12.2015.

Obveznik: Podravka prehrambena industrija d.d., Koprivnica			u kunama	
Naziv pozicije	Prethodno razdoblje	Tekuće razdoblje	Promjena 2015/2014	Struktura 2015.
1	3	4		
AKTIVA				
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0	0		
B) DUGOTRAJNA IMOVINA (003+010+020+029+033)	1.316.850.000	1.894.605.133	43,87%	58,13%
I. NEMATERIJALNA IMOVINA (004 do 009)	131.249.857	122.818.399	-6,42%	3,77%
1. Izdaci za razvoj	0	0		
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	123.959.977	110.590.711	-10,79%	3,39%
3. Goodwill	0	0		
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	0	0		
5. Nematerijalna imovina u pripremi	7.289.880	12.227.688	67,74%	0,38%
6. Ostala nematerijalna imovina	0	0		
II. MATERIJALNA IMOVINA (011 do 019)	696.007.450	829.594.913	19,19%	25,45%
1. Zemljište	39.690.515	43.034.502	8,43%	1,32%
2. Građevinski objekti	397.566.604	445.633.300	12,09%	13,67%
3. Postrojenja i oprema	190.426.114	250.256.948	31,42%	7,68%
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	7.710.488	10.567.741	37,06%	0,32%
5. Biološka imovina	0	0		
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	880.766	11.571.631	1213,81%	0,36%
7. Materijalna imovina u pripremi	58.995.088	67.808.592	14,94%	2,08%
8. Ostala materijalna imovina	737.875	722.199	-2,12%	0,02%
9. Ulaganje u nekretnine	0	0		
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA (021 do 028)	452.626.748	891.559.077	96,97%	27,36%
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	372.392.313	791.517.561	112,55%	24,29%
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	73.250.000	95.481.262	30,35%	2,93%
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	2.319.795	994.100	-57,15%	0,03%
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0		
5. Ulaganja u vrijednosne papire	0	0		
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	4.664.640	3.566.154	-23,55%	0,11%
7. Ostala dugotrajna financijska imovina	0	0		
8. Ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	0	0		
IV. POTRAŽIVANJA (030 do 032)	0	0		
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	0	0		

2. Potraživanja po osnovi prodaje na kredit	0	0		
3. Ostala potraživanja	0	0		
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	36.965.945	50.632.744	36,97%	1,55%
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA (035+043+050+058)	1.257.415.768	1.324.306.673	5,32%	40,63%
I. ZALIHE (036 do 042)	536.075.990	563.215.130	5,06%	17,28%
1. Sirovine i materijal	117.405.771	138.433.496	17,91%	4,25%
2. Proizvodnja u tijeku	27.484.468	44.585.030	62,22%	1,37%
3. Gotovi proizvodi	114.038.787	125.410.263	9,97%	3,85%
4. Trgovačka roba	67.434.594	55.062.839	-18,35%	1,69%
5. Predujmovi za zalihe	0	0		
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	209.712.370	199.723.502	-4,76%	6,13%
7. Biološka imovina	0	0		
II. POTRAŽIVANJA (044 do 049)	574.902.173	614.044.171	6,81%	18,84%
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	358.862.505	359.347.835	0,14%	11,03%
2. Potraživanja od kupaca	176.896.430	216.209.194	22,22%	6,63%
3. Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	0	0		
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	568.443	1.320.499	132,30%	0,04%
5. Potraživanja od države i drugih institucija	5.765.821	15.436.005	167,72%	0,47%
6. Ostala potraživanja	32.808.974	21.730.638	-33,77%	0,67%
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA (051 do 057)	57.652.190	51.633.549	-10,44%	1,58%
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	20.000	20.000	0,00%	0,00%
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	54.672.815	49.421.133	-9,61%	1,52%
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	0	0		
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0		
5. Ulaganja u vrijednosne papire	476.000	645.000	35,50%	0,02%
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	2.483.375	1.332.498	-46,34%	0,04%
7. Ostala financijska imovina	0	214.918		
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	88.785.415	95.413.823	7,47%	2,93%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	8.456.397	40.170.206	375,03%	1,23%
E) UKUPNO AKTIVA (001+002+034+059)	2.582.722.165	3.259.082.012	26,19%	100,00%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	608.580.439	980.151.421	61,06%	30,07%
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE (063+064+065+071+072+075+078)	1.337.863.908	1.950.372.711	45,78%	59,84%
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	1.084.000.600	1.566.400.660	44,50%	48,06%
II. KAPITALNE REZERVE	45.763.751	184.178.962	302,46%	5,65%
III. REZERVE IZ DOBITI (066+067-068+069+070)	5.523.313	99.642.627	1704,04%	3,06%
1. Zakonske rezerve	2.568.306	12.651.998	392,62%	0,39%
2. Rezerve za vlastite dionice	67.604.502	147.604.502	118,34%	4,53%
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	67.604.502	66.709.496	-1,32%	2,05%
4. Statutarne rezerve	0	0		
5. Ostale rezerve	2.955.007	6.095.623	106,28%	0,19%
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	0	0		

V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK (073-074)	902.407	-56.821.344	-6396,64%	-1,74%
1. Zadržana dobit	902.407	0	-100,00%	0,00%
2. Preneseni gubitak	0	56.821.344		1,74%
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE (076-077)	201.673.837	156.971.806	-22,17%	4,82%
1. Dobit poslovne godine	201.673.837	156.971.806	-22,17%	4,82%
2. Gubitak poslovne godine	0	0		
VII. MANJINSKI INTERES	0	0		
B) REZERVIRANJA (080 do 082)	30.539.209	31.667.552	3,69%	0,97%
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	14.460.800	17.013.353	17,65%	0,52%
2. Rezerviranja za porezne obveze	0	0		
3. Druga rezerviranja	16.078.409	14.654.199	-8,86%	0,45%
C) DUGOROČNE OBVEZE (084 do 092)	694.686.322	634.831.994	-8,62%	19,48%
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	0	0		
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	0	0		
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	694.686.322	634.831.994	-8,62%	19,48%
4. Obveze za predujmove	0	0		
5. Obveze prema dobavljačima	0	0		
6. Obveze po vrijednosnim papirima	0	0		
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0		
8. Ostale dugoročne obveze	0	0		
9. Odgođena porezna obveza	0	0		
D) KRATKOROČNE OBVEZE (094 do 105)	473.188.131	596.989.702	26,16%	18,32%
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	50.437.132	11.670.539	-76,86%	0,36%
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	429.443	498.365	16,05%	0,02%
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	173.261.915	257.215.121	48,45%	7,89%
4. Obveze za predujmove	0	38.175		
5. Obveze prema dobavljačima	214.401.372	286.319.738	33,54%	8,79%
6. Obveze po vrijednosnim papirima	0	0		
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0		
8. Obveze prema zaposlenicima	28.770.202	35.358.859	22,90%	1,08%
9. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	1.843.358	2.776.920	50,64%	0,09%
10. Obveze s osnove udjela u rezultatu	676.868	676.368	-0,07%	0,02%
11. Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji	0	0		
12. Ostale kratkoročne obveze	3.367.841	2.435.617	-27,68%	0,07%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	46.444.595	45.220.053	-2,64%	1,39%
F) UKUPNO – PASIVA (062+079+083+093+106)	2.582.722.165	3.259.082.012	26,19%	100,00%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	608.580.439	980.151.421	61,06%	30,07%
DODATAK BILANCI (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani financijski izvještaj)				
A) KAPITAL I REZERVE				
1. Pripisano imateljima kapitala matice	0	0		
2. Pripisano manjinskom interesu	0	0		

Izvor: URL: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus%3A1083/datastream/PDF/view> (pristupljeno 17. prosinca 2019.)

Vrijednost dugotrajne imovine tvrtke Podravka d.d. se povećala za 43,87% u 2015. godini u odnosu na prethodnu godinu. Dugotrajna imovina sastoji se najvećim dijelom od financijske imovine te čini više od polovice aktive.

Kratkotrajna imovina poduzeća Podravka d.d. predstavlja 40,63 % ukupne aktive, što pokazuje na povećanje imovine u odnosu na prethodnu godinu. Vrijednost zaliha također se povećala u odnosu na prethodnu godinu te čini ukupno 17,28 % aktive.

Vrijednost kratkotrajne financijske imovine poduzeća smanjila se u odnosu na prethodnu godinu te bilježi pad u 2015. godini. Kratkotrajna financijska imovina čini 1,58% ukupne aktive.

Novčana sredstva u banci i blagajni predstavljaju značajan porast od 7,47 % u odnosu na prethodnu godinu. Ona čine 2,93% ukupne aktive. Ukupna aktiva tvrtke Podravka d.d. je u 2015.godini iznosila približno 3,3 milijarde kuna. Primjećuje se porast u odnosu na 2014. godinu.

Tvrtka Podravka d.d., osim iz vlastitih, financira se i iz drugih izvora. Vlastiti kapital čini 59,84% ukupne pasive. Vlastite dionice i udjeli su se smanjili za 1,32% u odnosu na prethodnu godinu te čine 2,05% pasive.

Tvrtka Podravka d.d. je smanjila svoje dugoročne obveze za 8,62% u 2015. godini te one iznose 19,48% ukupne pasive. Kratkoročne obveze su se povećale u odnosu na prethodnu godinu. Odgođeni troškovi i prihodi budućeg razdoblja su u 2015. godini smanjeni. Ukupna pasiva tvrtke Podravka d.d. je u 2015.godini iznosila približno 3,3 milijarde kuna i porasla je za 26,19 % u odnosu na prethodnu godinu.

7. ZAKLJUČAK

Temeljni financijski izvještaji su bilanca (izvještaj o financijskom položaju), izvještaj o dobiti (račun dobiti i gubitka), izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala, bilješke uz financijske izvještaje i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Prema Zakonu o računovodstvu poduzetnici su dužni sastavljati temeljne financijske izvještaje.

Izvještaj o financijskom položaju (bilanca) je temeljno financijsko izvješće koje pruža pregled imovine, kapitala i obveza na određen dan (31. prosinca). Bilanca se sastoji od dvije glavne skupine, aktive i pasive. U aktivni se nalazi imovina poduzeća dok pasivu predstavljaju obveze i kapital. Postoje razne vrste bilance a to su: početna, zaključna, probna, podbilanca, skraćena, inventurna, primopredajna, likvidacijska, fuzijska, diobena, sanacijska, stečajna, konsolidirana i zbrojna bilanca. Pri sastavljanju bilance potrebno je pridržavati se bilančnih načela. Ona pomažu pri sastavljanju bilance. Uz načela, postoje i kriteriji unošenja pozicija u bilancu. Kriteriji unošenja pozicija u bilancu su: kriterij likvidnosti, sigurnosti i ročnosti.

Bilanca se sastoji od aktive i pasive. Glavne aktivne bilančne pozicije su: potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital, dugotrajna i kratkotrajna imovina. S druge strane nalaze se pasivne bilančne pozicije: kapital i rezerve, dugoročne i kratkoročne obveze.

Razlikuju se dvije vrste analiza financijskih izvještaja: vertikalna analiza i horizontalna analiza. Horizontalna analiza je analiza financijskih izvještaja koja služi za usporedbu podataka kroz vremensko razdoblje. Vertikalna analiza koristi se kada se uspoređuju podaci iz financijskih izvještaja prikupljeni tijekom jedne godine

8. POPIS LITERATURE

1. Bakran, D. et al. (2017) Računovodstvo i financije. Zagreb: HZ RIF.
2. Bešvir, B. (2008) Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
3. Digitalni sustav udžbenika školske knjige. URL: : <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/e62fe022-78c3-4336-87f8-90d39d469007/> (pristupljeno 30. listopada 2019.)
4. Gadže, E. (2018). Analiza poslovanja na primjeru tvrtke Podravka d.d. (Specijalistički diplomski stručni rad). Raspoloživo na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus%3A1083/datastream/PDF/view> (pristupljeno 17. prosinca 2019.)
5. Guzić, Š. (2018) Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja: Knjiga I. XI. izmijenjena i dopunjena naklada. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
6. Ministarstvo financija Porezna uprava. URL: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dobit.aspx (pristupljeno 17. prosinca 2019.)
7. Narodne novine. URL:https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html (pristupljeno 17. prosinca 2019.)
8. Perčević, H. Izvještaj o novčanim tokovima. Raspoloživo na: http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/financijsko_racunovodstvo/Izvje%C5%A1taj%20o%20nov%C4%8Danim%20tokovima.pdf (pristupljeno 20. listopada 2019.)
9. Računovodstvo zapoduzetnike. URL: https://www.veleri.hr/files/datotekep/nastavni_materijali/k_poduzetnistvo_2/5%20-%20Bilanca,%20bilan%C4%8Dne%20promjene.pdf
10. Volarević, H. i Varović, M. (2013) Osnove računovodstva. Zagreb: MATE d.o.o.

9. POPIS GRAFIKONA, SLIKA I TABLICA

Slike:

Slika 1: Temeljni godišnji financijski izvještaji, str. 2

Slika 2: Bilanca prije i nakon „uljepšavanja“, str. 7

Slika 3: Dvostrani pregled bilance, str. 9

Slika 4: Jednostrani pregled bilance, str.9

Slika 5: Vrste bilance, str. 10

Slika 6: Oblici dugotrajne materijalne imovine, str. 23

Slika 7: Oblici kratkotrajne imovine, str. 27